

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Къэлэ паркыр нахь клэраклэ хъушц

Адыгэ Республикэм и Президентэу Тхьаклушынэ Аслъан тыгъуасэ къэлэ паркым шылагъ. Гъэцэкъжынхэр зэрашылэнхэу рахъухъгъэ объектым епхыгъэ генеральнэ планыр зыфэдэм, нэмык! лъэныкъохэм и республикэм ипашцэ зашгъэгъозагъ. Президентым игъусагъ АР-м и Премьер-министрэу Къумпыл Муратэ.

Муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекъуапэ» иадминистрацие ипашцэ Михаил Черниченкэм къызэриуагъэм-клэ, планэу агъэнэфагъэм диштэу чыгу гектари 10-м ехъум тет псэуалъэхэм гъэцэкъжынхэр арашылэнхэу. Ащ къыдыхэлъытэгъэшт инженернэ коммуникациехэм язэблэхъуни. Проектнэ-сметнэ документациеу къагъэхъазыргъэм джырэ лъэхъан къэралыгъо экспертизэр еклу.

— Къэлэ паркым изэтегъэпсыхъан пэлухъанэу республикэ бюджетым сомэ миллиони 100 чыфэу муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекъуапэ» фитлушчыгъ, — къылуагъ Тхьаклушынэ Аслъанэ. — Мыекъуапэ тиереспубликэ икълэ шъхьалэу зэрэщытыр къыдэт-лыгътэзэ, ар зэтегъэпсыхъэгъэныр ыкли хъхъоныгъэхэр егъэшлыгъэнхэр тишгъэ-рыль шъхьалэу шытын фае. Юфэу тшлэ-

рэр зэклары зыфэгъэхыгъэр тищыфхэр арых. Ащ пае, типарк нахь дахэу, клэ-раклэу, шэпхэ инхэм адиштэу тшлын фае. Проектэу къагъэхъазыргъэхэм джыри зэ тахэплъэжынышгъ, анахь дэ-гъур къахэтхыным, гъэцэкъжынхэм

апэлухъашт мылькур тлэклу нахьыбэ орэхъу фаеми, цыфхэм ар агу рыхъы-ным, «сыдэу типарк дахэу зэтырагъэ-псыхъагъа» алоным, сабийхэм, на-хьыжхэм зызыщагъэпсэфышц чы-плэхэр дгъэпсынхэм тишгъыпкъэу юф

адэтшлэн фае. Къэлэ паркым изэтегъэ-псыхъан епхыгъэ планэу непэ тлэгъу-гъэм тигъэрэзагъ, джы ар шылэныгъэм щыпхырыщыгъэныр юфыгъо шъхьал.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.
Сурэтыр А.Гусевым тырихыгъ.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иунашъу

Р. Хь. Ворэжъор Адыгэ Республикэм исудьяхэм яквалификационнэ коллегие ичленэу — общественностым иллыклоу гъэнэфэгъэным ехылагъ

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм исудьяхэм яквалификационнэ коллегие общественностым иллыклохэу хэтыштхэм яхьылагъ» зыфиорэм ия 8-рэ статья ия 3-рэ лахь тегъэпсыхъагъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм унашъо ешлы:

1. Ворэжъо Рэмэзан Хьаджбэчыр ыжъор Адыгэ Республикэм исудьяхэм яквалификационнэ коллегие ичленэу — общественностым иллыклоу гъэнэфэгъэнену.

2. Заштэрэ мафэм щыублагъэу мы унашъом клуачлэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Анатолий ИВАНОВ кь. Мыекъуапэ, чъэпыогъум и 21-рэ, 2009-рэ ильэс N 1244

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иунашъу

С. Хь. Дзыбэр Адыгэ Республикэм исудьяхэм яквалификационнэ коллегие ичленэу — общественностым иллыклоу гъэнэфэгъэным ехылагъ

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм исудьяхэм яквалификационнэ коллегие общественностым иллыклохэу хэтыштхэм яхьылагъ» зыфиорэм ия 8-рэ статья ия 3-рэ лахь тегъэпсыхъагъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм унашъо ешлы:

1. Дзыбэ Саидэ Хьисэ ыпхъур Адыгэ Республикэм исудьяхэм яквалификационнэ коллегие ичленэу — общественностым иллыклоу гъэнэфэгъэнену.

2. Заштэрэ мафэм щыублагъэу мы унашъом клуачлэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Анатолий ИВАНОВ кь. Мыекъуапэ, чъэпыогъум и 21-рэ, 2009-рэ ильэс N 1245

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иунашъу

Н. Г. Лазаренкэр Адыгэ Республикэм исудьяхэм яквалификационнэ коллегие ичленэу — общественностым иллыклоу гъэнэфэгъэным ехылагъ

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм исудьяхэм яквалификационнэ коллегие общественностым иллыклохэу хэтыштхэм яхьылагъ» зыфиорэм ия 8-рэ статья ия 3-рэ лахь тегъэпсыхъагъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм унашъо ешлы:

1. Лазаренко Николай Гаврил ыжъор Адыгэ Республикэм исудьяхэм яквалификационнэ коллегие ичленэу — общественностым иллыклоу гъэнэфэгъэнену.

2. Заштэрэ мафэм щыублагъэу мы унашъом клуачлэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Анатолий ИВАНОВ кь. Мыекъуапэ, чъэпыогъум и 21-рэ, 2009-рэ ильэс N 1246

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иунашъу

Цыфым ифитыныгъэхэмкIэ Адыгэ Республикэм и Уполномоченнэ ипшъэрлэхэм ягъэцэкIэн ипIалъэм къыпэу зэпыгъэуэгъэнхэм ехылагъ

Адыгэ Республикэм и Законэу «Цыфым ифитыныгъэхэмкIэ Адыгэ Республикэм и Уполномоченнэ ехылагъ» зыфиорэм ия 11-рэ статья ия 2-рэ Iахъ тегъэпсыхъагъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм **унашъо ешIы:**

1. Прихленко Михаил Василий ыкъом цыфым ифитыныгъэхэмкIэ Адыгэ Республикэм и Уполномоченнэ ипшъэрлэхэр ипIалъэм къыпэу, 2009-рэ илъэсым Iоныгъом и 4-м, зэпыгъэуэгъэнхэу, мыщкIэ лъапсэ хъурэр Адыгэ Республикэм и Законэу «Цыфым ифитыныгъэхэмкIэ Адыгэ Республикэм и Уполномоченнэ ехылагъ» зыфиорэм ия 11-рэ статья ия 1-рэ Iахъ ия 7-рэ пункт ары.

2. Заштэрэ мафэм шыублагъэу мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Анатолий ИВАНОВ

къ. Мыекъяупэ,
чъэпыогъум и 21-рэ, 2009-рэ илъэс
N 1247

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иунашъу

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм хэбзэхъухъанымкIэ, законностымкIэ ыкIи чIыпIэ зыгъэорышIэжыным иIофыгъохэмкIэ икомитет итхъаматэ хэдзыгъэным фэгъэхыгъ

Адыгэ Республикэм и Конституция ия 68-рэ статья ия 4-рэ пункт ыкIи Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Регламент ия 15-рэ статья атегъэпсыхъагъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм **унашъо ешIы:**

1. ХэдзыпIэ кой зыкIым ышIэкIэ депутатэу Орлова Галина Яков ыпхъур Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм хэбзэхъухъанымкIэ, законностымкIэ ыкIи чIыпIэ зыгъэорышIэжыным иIофыгъохэмкIэ икомитет итхъаматэу хэдзыгъэнэу, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм хэбзэхъухъанымкIэ, законностымкIэ ыкIи чIыпIэ зыгъэорышIэжыным иIофыгъохэмкIэ икомитет итхъаматэу игодзэ IэнатIэ ар IугъэкIыгъэнэу.

2. Заштэрэ мафэм шыублагъэу мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Анатолий ИВАНОВ

къ. Мыекъяупэ,
чъэпыогъум и 21-рэ, 2009-рэ илъэс
N 1251

Пэнэжыкье мэхъытм дэлэпылэх

Пэнэжыкьеуае дэт мэхъытм шъхъафэу котельнэ фэшIыгъэным пae Сэбрэкьо Мунир сомэ мини 100 къоджэ псэупIэм ипашъу П. ЕхъулIэм къыритыгъагъ. Мунир ятэ иахъцэкIэ ашIыгъэ мэхъытм мызэу, мыIоу къэкIуагъ, ренэу ыналэ къытырегъэты.

Джаш фэдэу мэхъытм IэпыIэгъу къыфэхъугъ ЗАО-у «Дорстроим» игенеральнэ директорэу Мыгу Заур, сомэ мин 31,5-рэ зыосэ трубэхэр ащ къышIэфыгъэх. Бирам мафэм ехъулIэу район администрацием ипашъу Хъут Теупожь сомэ мини 10-у мэхъытм ритыгъагъэри мы Iофтхъабзэм къыхалхъагъ. Котельнэм ишIын Пэнэжыкьеуае шыпсэурэ цыфэхэри къыхалхъагъэх. ГъэфэбапIэм иунашъхъэ изэблэхъункIэ яшIогъэшхо къагъэкIуагъ Пэнэжыкьеуае шыпсэухэрэ Хъабхъу Тыркубийрэ ЕхъулIэ Муратрэ.

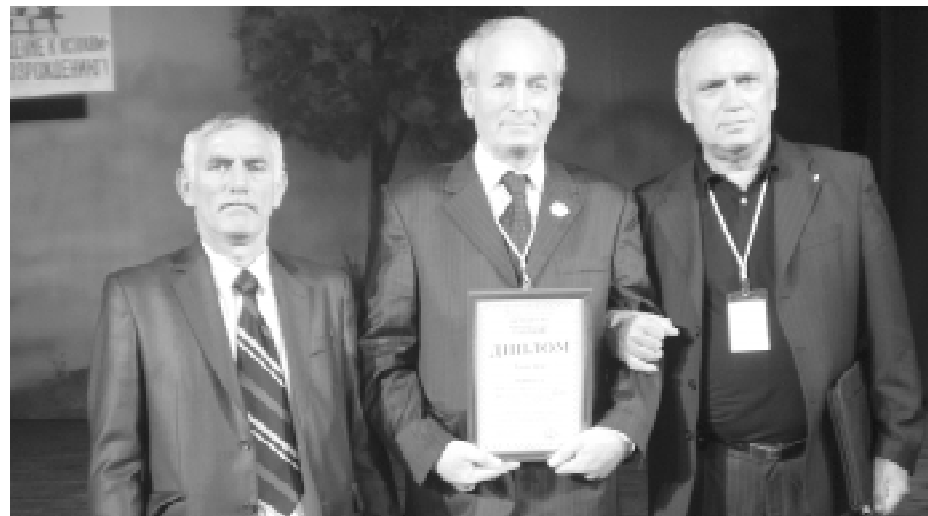
(Тикорр.).

ЗэгурыIоныгъэр зэкIэми апшъ

Яцэнэрэ шъолъыр фестивалэу «Лъапсэм къыфэзгыгъэ-зэжыгъэм зеужыжы» зыфиорэр чъэпыогъум и 24 — 26-м Мыекъяупэ щыкIуагъ. Лъэпкъ шIэжым, культурэмрэ искусствэмрэ лъэхъаным диштэу хэхъоныгъэхэр ашIыным афэгъэхыгъэ фестивалым Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым, Краснодар ыкIи Ставрополь крайхэм, Дагъыстан, Чэчэным, Ростов хэкум, Адыгеим, нэмыкIхэми ялэкIохэр хэлэжыагъэх.

Лъэпкъ шэн-хабзэхэм къапкъырыкIыгъэхэ, театризованный едзыгъохэр художественнэ самодетельностым хэтхэм къашIыгъэх. Адыгеим шыцхэм «Чэщдэсыр», «Хъанцэгуащэр», «Кушгъахъхэр», нэмыкIхэри япрограммэ хагъэхъагъэх.

Ставрополь ыкIи Краснодар крайхэм нысацэхэм яхылыгъэ едзыгъохэр къагъэлэжыагъэх. Чэчэным къыкIыгъэхэм фестивалым ишIухъафтын шъхъаIэу «Гран-прир» афагъэшхошагъ. ЛышIэжыгъэр щагъэзы-

Къулэ Амэрбий (джамбгъумкIэ щыт) Чэчэным къыкIыгъэхэу «Гран-прир» зыхыгъэхэм афэгъушIуагъ.

енышъ, цыфхэр зэшIужыгъэхэм фэшIакъылыр, шылагъэр зэкIэми апшъэ зэрэпшIыгъэх фаем къэгъэлэжыгъоныр фэгъэхыгъ. Нэжъ-Гужыгъхэри, ныбжыкIэхэри ащ хэлажыгъэх.

Адыгэ Республикэм культурэмкIэ иминистрэу Чэмышьо Гъазый хагъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр къыдэзыхыгъэм афэгъушIуагъ, шIухъафтынхэр афишIыгъэх.

УФ-м культурэмкIэ и Министерствэ IэпыIэгъу къыфэхъуи, АР-м культурэмкIэ и Министерствэрэ Адыгеим лъэпкъ культурэмкIэ и Гупчэрэ зэхашIэгъэ фестивалым фэгъэхыгъэ тхыгъэхэр джыри тигъэзет къыхиутышIыгъ.

САХЫДЭКЪО Нурбий.

Сурэтыр фестивалым къышIытырахыгъ.

Экологическэ семинар шылагъ

Чъэпыогъум и 22-м АР-м икIэлэцIыкIу тхылъеджапIэ межрегиональнэ экологическэ семинарэу шылагъэр Адыгеим культурэмкIэ и Министерствэрэ республикэ икIэлэцIыкIу тхылъеджапIэмрэ зэхашIэагъ. Чыопсымрэ цыфымрэ зэдэорышIэн зэрэфаем ар фэгъэхыгъагъ.

Зигъо Iофтхъабзэм къырагъэблэгъагъэх ыкIи хэлэжыагъэх район зэфэшъхъафхэм къарыкIыгъэхэр, Краснодар, Ставрополь, Къэрэщэе-Щэрджэсым ятхылъеджапIэхэм яIофышIэхэм ашыцхэр.

АР-м культурэмкIэ и Министерствэ иотдел ипашъу Шъхъэлэхъо Светланэ семинарым хэлажыгъэхэрэм къафэгъушIуагъ, гухэлэ гъэнэфагъэу рахыжыагъэр къадэхъунэу къафэлэIуагъ.

Семинарыр къызэIуихыгъ ыкIи зэрицагъэ икIэлэцIыкIу тхылъеджапIэм ипашъу Наталья Пропастина.

Чыопсымрэ цыфымрэ язэгурыIоныгъэ-зэдэштэныгъэ экологир зэриухъумэрэр, зэригъэпытэрэр, псэ зыпыт дунаир къыбгурылоу, зэхашIэу ушыIэн зэрэфаер зэфэдэкIэ Iофтхъабзэм пхырыкIэу гъэпсыгъагъ.

Экологическэ шIэныгъэхэр, гъэсэныгъэ ыкIи пIуныгъэ икIу икIэлэцIыкIухэм агъотынымкIэ республикэ икIэлэцIыкIу тхылъеджапIэм Iофэу ышIэрэм Н.А. Пропастина икIэлэу къытегушылагъ. Мы Iофыгъо инымкIэ тхылъым шIуагъэу иIэр игушыIэ къышIыхыгъэхыгъ.

Ащ къыкIэлэыкIоу художественнэ сурэттехыгъэ анахъ дэгъумкIэ республикэ зэнэкъокъум щатекIуагъэхэу, пэрытныгъэр зыубытыгъэхэм ацIэ

къыриIуагъ, диплом ыкIи тхылъ лъапIэхэр аритыгъэх.

А I-рэ чIыпIэр ыубытыгъ Мыекъяупэ игупчэ къэлэ икIэлэцIыкIу тхылъеджапIэ иеджакIоу Алиса Трепет;

Я II-рэ чIыпIэр ратыгъ Краснодарскэ районым икIэлэцIыкIу тхылъеджапIэ иеджакIоу Дмитрий Ермаковым;

Я III-рэ чIыпIэр фагъэшхошагъ Кошхъэблэ районымкIэ Фэдз къоджэ тхылъеджапIэм иеджакIоу Бэгърэт Ахъмэд.

Жюрий игъоу зэрилытагъэм тэтэу Адыгэкъалэ шыц тхылъеджэу ЦыкIу Данэ исурэт композиция ыкIи

Хъалъэкъое къоджэ библиотекэм иеджакIоу Датхъужь Фатимэ исурэт-очеркэу «Зы чыгъ итарихъ» зыфиIохэрэм темэр IупкIэу къазэрэщы-зэIуахыгъэм пae хэушъхъафыкIыгъэ шIухъафтынхэр аратыгъэх.

Ащ ыужым семинарым къышашIыгъэ доклад 18-мэ цыфымкIэ экологием имэхъанэ бгъу пстэумкIэ къыраIотыкIыгъ.

Псэ зыпыт дунаир зэхафэу, къагурылоу, аухъумэу, къагъэгъунэу, чыопсым дырагъаштэу цыкIуи ини псэухэмэ, шыIакIэр нахъ гоIу хэткIи зэрэхъуштыр, гъашIэр дахэу зэрэ-лыкIотэщтыр Iофтхъабзэм къышашIыгъэхыгъ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Сурэтхэм арытхэр: АР-м культурэмкIэ и Министерствэ иIофышIэ шъхъаIэу Шъхъэлэхъо Светланэ къэгъушыIэ; республикэ зэнэкъокъум сурэттехынымкIэ щатекIуагъэм Н. А. Пропастина фэгъушIо.

Тезыхыгъэр Iэшынэ Аслъан.

Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ашыпсэурэ тилэпкъэгъухэм адыралэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет гухэкIышхо шыцхэу Бэрэныкьо Каринэ Мухъадинэ ыпхъум фэтхъаусыхэ ятэ зэрэщымыIэжыгъэм фэшI.

Адыгэ къэралыгъо телерадиокомпани-ем иIофышIэхэр гухэкIышхо ашыцхэу фэтхъаусыхэх Шыщэ Люсинэ ятэу Валерий Казанчевым идунай зэрихъыжыгъэм фэшI.

ЦЫФЫМРЭ IOФШIЭНЫМРЭ

IOФШIЭНЫМКИЭ БЭДЗЭРШЫПIЭМ ИЗЫТЕТ ПЧЪАГЪЭХЭМ КЪЫЗЭРАГЪЭЛЪАГЪОРЭР

Промышленнэ производствэм зэрэ-хахьорэм ыкIи республикэм иэкономикэ зыкызырэиIэтырэм лэжъапIэ зимыIэхэм IOф адэиIэгъэным иамалышIухэр кыратых цыфхэм IOфшIэн къафэгъотыгъэнымкIэ республикэ къулыкъум ыкIи ащ ишIуагъэкIэ иIOфшIэн нахь чанэу зэхищэн елъэкIы. ЛэжъапIэ зимыIэу къэнэгъэ лэжъахъэхэу цыфхэм IOфшIэн къафэгъотыгъэнымкIэ республикэ къэралыгъо къулыкъум иорганхэм зафэзыгъэзагъэхэм шъхъзэккэ шыкIэм тетэу IOф адашIэ: ренэу е пIэ-лъэ гъэнэфагъэкIэ зыщылэжъэштхэ IOфшIапIэ къафэгъотыгъэным, егъэ-джэгъэнхэм е ясэнахъаткIэ икIэрыкIэу гъэхъазырыжыгъэнхэм иамалхэм алъэ-хъух, консультации мэхъанэ зиIэ IэпыIэгъу араты.

Джащ фэдэ IэпыIэгъухэм афэныкъо-хэу тызыхэт илъэсым пыкIыгъэ мэзи-бгъум къыкIоцI цыфхэм IOфшIэн къа-фэгъотыгъэнымкIэ республикэ къэралыгъо къулыкъум иорганхэм нэбгырэ 49896-м закыфагъэзагъ.

2008-рэ илъэсым джащ фэдэ ипIалъэ елъытыгъэмэ, а пчъагъэр нэбгырэ 13264-кIэ нахьыбэ хъугъэ. А купым шыщэу IOфшIэн къафэгъотыгъэным пae нэбгырэ 22430-рэ учетым хагъэу-цагъ. ГъэрэкIо имэзибгъу егъэпша-гъэмэ, къякIышт IOфшIэн къафэгъо-тыгъэным ишIоигъоныгъэ зиIэхэу цыфхэм IOфшIэн къафэгъотыгъэным-кIэ республикэ къэралыгъо къулыкъум иорганхэм закыфагъэзыгъэзагъэхэм яп-чъагъэ фэди 1,4-кIэ нахьыбэ хъугъэ.

Цыфхэм IOфшIэн къафэгъотыгъэ-нымкIэ республикэ къулыкъум иорган-хэм яучет хагъэуцагъэхэм ащыщхэу нэбгырэ 14861-м IOфшIэн яIэп, нэб-гырэ 8991-р ыпэкIэ рабoчэ сэнхъатым рыпсэуштыгъэх, нэбгырэ 3783-р къулы-кыушIагъэх, 9656-м IOф ашIэштыгъэп. Закыфэзыгъэзагъэхэм ащыщхэу 11604-р бзылыфыгъэх, илъэс 14-м къы-щыгублагъэу 29-м нэс зыныбжхэр нэб-гырэ 9713-рэ, IOфшIапIэхэр зэрээфашIыжыгъэхэм е ащылажъэхэрр нахь макIэ зэрашыгъэхэм апкъ къыкIэу къыIуагъэкIыгъэхэр 950-рэ.

Чъэпыогъум и 1-м ехъулIу зэрэгъэ-псыгъагъэмкIэ, IOфшIэн лъыхъухэу чэзым хэтхэр нэбгырэ 7908-рэ ыкIи IOфшIэн зимыIэу алгытэхи, официал-нэу учетым хагъэуцагъэхэр нэбгырэ 6691-рэ мэхъух. Къалэхэм ыкIи рай-онхэм ар мырэуштыгъэ ащыгъэпсыгъ: МыекъуапэкIэ нэбгырэ 1528-рэ, Адыгэ-къалэкIэ — 401-рэ, районхэмкIэ: Мые-къопэ — 1046-рэ, Джэджэ — 941-рэ, Кошхъэблэ — 660-рэ, Тэхъутэмыкьоэ — 787-рэ, Теуцожэ — 473-рэ, Шэу-джэн — 453-рэ, Красногвардейскэ — 402-рэ.

IOфшIэн зимыIэкIэ атхыгъэрэм яп-чъагъэ республикэм лъэаплэу шыри-Iэр проценти 3,3-рэ мэхъу. Ар зыщы-нахь инхэм ащыщых Адыгэкъалэ — проценти 5,7-рэ, Шэуджэн районыр — проценти 5,1-рэ, Джэджэ районыр — проценти 6,3-рэ.

Тызыхэт илъэсым пыкIыгъэ мэзиб-гъум къыкIоцI Адыгэ Республикэм вакансиэхэмкIэ ибанк IOфшIэнIэ чыпIэ 20890-рэ къыIэкIэхъагъ. IOфшIапIэхэр къызыкIэупчIэхэрэм янахьыбэр рабo-чэ сэнхъатхэр ары. ЗэкIэ къатыгъэхэм япроцент 88-р а сэнхъат лэпкъым телытагъэх. Цыфхэм IOфшIэн къа-фэгъотыгъэнымкIэ республикэ къу-лыкъум иорганхэм зэрагъэкIуагъэхэм ыкIи IOфшIапIэ зэрагъотыгъэм ишIуа-гъэкIэ, вакансиэхэм азыныкъом ехъу учетым хатхыкIыжыгъ.

Тызыхэт илъэсым ичъэпыогъу и 1-м ехъулIэу зыIумыхъагъэхэу ктэнэгъэ IOфшIэнIэ чыпIэхэр 1900-рэ мэхъумэ, ащ шыщэу 1347-м лэжъапIэу апы-лъыр республикэм узэрэщыпсэун плъэкIышт ахъы анахь макIэу агъэ-нэфагъэм шIокIы. Республикэм гурытымкIэ зы IOфшIэнIэ чыпIэм шы-зэнэкъоухэрэр нэбгырэ 14 мэхъумэ, район зырызхэм а коэффициентыр нахь

лъагъу ащыгъэпсыгъ. ГушыIэм пае, Кошхъэблэ районым вакансиэхэр зэрымIэхэм ыпкъ къыкIэу, зы IOф-шIэнIэ чыпIэм ежэхэрэр нэбгырэ 53-м нэсыгъ. А къыныгъор нахь шъабэу зы-щыгъэпсыгъэхэм ащыщ къалэу Мые-къуапэ. Мыщ зы IOфшIэнIэ чыпIэм шы-зэнэкъоухэрэр нэбгыритIум шIо-кIырэп.

Къыныгъоу къыкIокIыхэрэр мыма-кIэхэми, цыфхэм IOфшIэн къафэгъо-тыгъэнымкIэ республикэ къулыкъум иорганхэм мэзибгъум къыкIоцI нэбгы-рэ 11977-мэ IOфшIапIэ къафагъотын алъэкIыгъ. 2008-рэ илъэсым имэзиб-гъу егъэпшагъэмэ, ар фэди 1,4-кIэ на-хьыб.

ЛЭЖЪАПИЭ ЛЪЫХЪУХЭРЭМ КЪЯЖЭХ

Финанс ыкIи экономикэ кризи-сым ыпкъ къыкIэу предприятие-хэм ыкIи организациехэм аIутхэр нахь макIэ зэрашыгъэрэм, IOф-шIэгъу пIалъэр зыгъэкIэкIыхэрэр зэрахэтхэм Iаджри игугъу тэшIми, ащ къыкIырэп ящыкIэгъэ рабoч-хэм е нэмыкI сэнхъат зиIэхэм къакIэмыупчIэхэу. ЛэжъапIэхэм ящыкIэгъэ сэнхъатхэм яхьы-лэгъэ кэбархэр цыфхэм IOфшIэн къафэгъотыгъэнымкIэ къэлэ ыкIи район гупчэхэм ащызIуагъахIэх. Ахэм ащыщхэм кIэкIэу такъы-шыуцун.

Къалэу Мыекъуапэ дэт IOфшIа-пIэхэр къызыкIэупчIэхэрэм ащы-щых автомеханик, шэкIо, бухгал-тер, слесарь-гъэцэкIэжыкIо, води-тель сэнхъат зиIэхэр. Ахэм лэ-жъапIэу апылъыр сомэ минн 5-м къыщыгублагъэу 10-м нэсы. УзэрэклэупчIэшт телефо-ныр 8(8772) 55-52-80.

Джэджэ районым ит IOфшIапIэ-хэм рагъэблагъэх водитель сэн-хъат зиIэхэр, былымэхъохэр, бух-галтерхэр, электрикхэр, теплово-зым имашинист. ЛэжъапIэхэр сомэ минн 5-м къыщыгублагъэу 10-м нэсы. УзэрэклэупчIэшт теле-фоныр 8(878779) 93-04-15.

Мыекъопэ районым IOф шы-зышIэ зышIоигъохэм анаIэ тыра-дзэн алъэкIышт ультразвуковой диагностикэмкIэ врач сэнхъат зиIэхэм, бухгалтер шъхъалэу IOф зышIэн зылъэкIыштхэм, мани-кюршэ IэпIэсэныгъэ зыхълэхэм, заказымкIэ столым именеджер, техникэр зыгъэцэкIэжышъушт-хэм. ЛэжъапIэу апылъыр сомэ 4330-м къыщыгублагъэу 10-м нэсы. Узэрэтеошт телефо-ныр 8(87777) 5-10-41.

Теуцожэ районым IOфшIэн шыб-гыотын плъэкIышт. Мы районым ит IOфшIапIэхэр къакIэупчIэх врач-дерматолог, врач-невролог, элек-трик, котельнэм оператор сэн-хъат зиIэхэм. ЛэжъапIэу апылъыр сомэ 3734-м къыщегъэжъагъэу минн 7-м нэс. Узэрэтеошт теле-фоныр 8(87772) 9-71-54.

Цыфхэм IOфшIэн къафэгъотыгъэ-нымкIэ республикэ къэралыгъо къу-лыкъум иIOфшIэн илъэныкъоухэм ащыщ чаныгъэ зыхълэ политикэ зе-хъэгъэныр. Ащ тегъэпсыкIыгъэу мэ-зибгъум къыкIоцI вакансиэхэм яхьылIэгъэ ыкIи нэбгырэ 9331-рэ зы-хъэлэжъэгъэ ермэлыкъ 85-рэ зэхашэ-гъагъ. Джащ фэдэу общественнэ IOфшIэнхэм нэбгырэ 4721-рэ ахагъэ-лэжъагъ. ГурытымкIэ IOф зэрашIэгъэ пIалъэр мээз 1,8-рэ.

МэхъанэшIу зыратыхэрэм ащыщ еджэгъу пIалъэм къыхъэфэгъэ зыгъэп-сэфыгъом телытагъэу илъэс 14-м къыщыгублагъэу 18-м нэс зыныбжы-

хэм пIэлъэ гъэнэфагъэм тегъэпсы-кIыгъэ IOфшIэн къафэгъотыгъэныр. Цылэ мазэм къыщыгублагъэу IOныгъом нэсырэ пIалъэм зихъэхъоу нэбгырэ 3397-м ащ тетэу IOфшIэнхэр къафагъо-тыгъэх. НахьыбэмкIэ ахэр зыхагъэлэ-жъагъэхэр еджапIэхэм язэтэгъэпсыхъа-жыын, псэупIэхэр гъэкъэбзэгъэнхэм, лэжыгъэм илухыжыын, жы хъугъэ-хэм ыкIи сэкъатныгъэ зиIэхэм Iэпы-Iэгъу афэхъугъэным яхьылIэгъэ IOф-шIэнхэр арых.

ЫужыкIэ IOфшIапIэ къафэгъотыгъэ-нымкIэ нахьыбэу шIуагъэ къэзытырэ шыкIэхэм ащыщ IOфшIэн зимыIэхэр егъэджэгъэнхэр. Цыфхэм IOфшIэн къафэгъотыгъэнымкIэ къулыкъум ишIуагъэ къыгъахIэзэ, илъэсым пыкIыгъэ мэзибгъум къыкIоцI нэбгы-рэ 2549-рэ еджако агъэкIуагъ, нэбгырэ 1406-м еджэныр аухыгъ ыкIи ащ Iуж нэбгырэ 1044-м IOфшIапIэ къафагъо-тыгъ. Чъэпыогъум и 1-м ехъулIу зэ-рэщытыгъэмкIэ, нэбгырэ 1103-м еджэ-ныр лъагъэкIуагъ.

Цыфхэм IOфшIэн къафэгъотыгъэ-нымкIэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо къулыкъу и ГъэлорышIапIэ зэ-хигъэуцогъэ Республикэ программэу «Адыгэ Республикэм IOфшIэнымкIэ ибэдзэршIыпIэ къыныгъоу илхэр гъэшъэбэгъэнхэм ехьыллагъэ» зыфилоу 2009-рэ илъэсым телытагъэр мини-стрэхэм я Кабинет Iухъэсыгъ. Ащ тегъэпсыкIыгъэу IуагъэкIын алъэкIышт лэжэкIо нэбгырэ 3076-рэ общественнэ IOфшIэнхэм ахэгъэлэжъэгъэнхэм ехьылIэгъэ зээзгыныгъэхэр предпри-ятие ыкIи организацие 77-м адашы-гъэх. Ар сомэ миллион 42-м телы-тагъ. Общественнэ IOфшIэнхэм ахагъэ-лэжъагъэхэм лэжъапIэр ятыгъэным пае а IOфшIапIэхэм ясчэтхэм сомэ милли-он 23-рэ мин 625,1-рэ арагъэхъагъ.

ХэгъэуэфыкIыгъэн фае джащ фэдэ IOфыгъохэу зэрахъэхэрэм шIуагъэ къызыратырэр. ГушыIэм пае, IOфшIэ-гъу пIэлъэ имыкъум техъэгъэн фаеу унашъо зышIыгъэ организациехэу ООО-у «Майкопгипсострой» ыкIи ЗАО-у «Нерудстройком» зыфилохэрэм общественнэ IOфшIэнхэу ащызэхаша-гъэхэм нэбгыри 194-рэ ахагъэлэ-жъагъ. Апэрэ предприятиемкIэ ар нэб-гырэ 44-рэ, ятIонэрэ IOфшIапIэмкIэ — 144-рэ мэхъух. Общественнэ IOфшIэн-хэм ахагъэлэжъагъэхэм лэжъапIэ ятыгъэным пае хъарджэу ашIыгъэхэм апIуагъэхъагъ Федеральнэ бюджетым къыкIырэ субсидиэхэу аратыгъэхэр. Ащ ишIуагъэкIэ предприятиехэм яIOфхэр агъэтэрэзынхэ алъэкIыгъ. ЗАО-у «Нерудстройкомым» иIOфшIэ-хэу нэбгырэ 91-рэ ыкIи ООО-у «Май-копгипсострой» шылажъэхэу нэбгырэ 26-рэ IOфшIэгъу пIэлъэ имыкъоу зы-тетыгъэхэм къатыращыжыынхэ алъэкIыгъ.

IOфшIэн зимыIэкIэ атхыгъэ граж-данхэм ащыщхэу нэбгырэ 1324-рэ предприниматель IOфшIэным пыхъэхэ ашIоигъоу къыкIэлъэлугъэх. Ахэм ащыщхэу нэбгырэ 663-м субсидиэхэр ятыгъэнхэм ехьылIэгъэ зээзгыны-гъэхэр адашIыгъэх. Непэ ехъулIэу пштэмэ, нэбгырэ 589-м сомэ мин 58800-рэ зырыз субсидиэу аратыгъ. Ахэм янахьыбэм предприниматель IOфшIэн лъэпкъэу къыхахыгъэхэр мэкъумэщ продукциер къэхъыжыгъэ-ныр, зырызыхэ сатыр, псэолъэшI-гъэцэкIэжыын IOфшIэнхэр, цыфхэм фэло-фашIэхэр афэгъэцэкIэгъэнхэр, транспортымкIэ хьылъэхэр зещэгъэн-хэр, юридическэ ыкIи бухгалтер фэло-фашIэхэр зэшIохыгъэнхэр ыкIи нэмыкI IOфшIэн лъэпкъхэр арых.

МЭЗЫУЖЫКЪО Минсур. Адыгэ Республикэм цыфхэм IOфшIэн къафэгъотыгъэнымкIэ икъэралыгъо къулыкъу и ГъэлорышIапIэ экономикэ IOфшIэнымкIэ ыкIи IOфшIэнымкIэ бэдзэршIыпIэм изэхъфынкIэ иотдел испециалист-эксперт шъхъал.

ПСИХОЛОГИЧЕСКЭ IЭПЫIЭГЪУ АРАГЪЭГЪОТЫ

IOфшIэн зимыIэ граждaнхэм психологи-ческэ IэпыIэгъу ятыгъэныр цыфхэм IOфшIэн къафэгъотыгъэным ехьылIэгъэ законодатель-ствэм гарантиэу ахэм апае ыгъэнафэхэрэм зыкIэ ащыщ. Ащ гухэлъэу ыгъэнафэхэр цыфыр IOфшIэным кIэгъэгущIугъэныр, зы-щылэжъэшт IOфшIапIэ къыгъотыным чанэу фэгъэлэжъэгъэныр, лэжъапIэм икъэгъотын пIалъэу ыхьырэр гъэкIэкIыгъэныр, цыфым психологиие къыныгъоу илэхэр дэгъэзыгъэн-хэр ары.

Зигугъу къэтшIыгъэ IOфыгъом мэхъаншхо щараты цыфхэм IOфшIэн къафэгъотыгъэ-нымкIэ къэлэ ыкIи район гупчэхэм. Респуб-ликэм икъалэхэм ыкIи ирайонхэм IOфшIэнIэ чыпIэхэмкIэ вакансиэхэу ялэхэр зэрэмакIэм ыкIи къуаджэхэм ащыпсэухэу ахэм ахэтхэр зэрэбэм апкъ къыкIэу, IOфшIэн зимыIэ ста-тусыр нахьыбэу зыфагъэуцухэрэр IOфшIапIэ къэгъотыгъэнымкIэ зиамаIхэр нахь цыкIухэр арых. Ары психологическэу ахэм IэпыIэгъу афэхъугъэныр нахь къын къэзышIырэр.

Джырэ лъэхъаным цыфхэм IOфшIэн къафэгъотыгъэнымкIэ къэлэ ыкIи район гуп-чэхэм дэгъоу ащызэхъагъ психологическэ IэпыIэгъу цыфхэм ягъэгъотыгъэным ехьы-лэгъэ программэу «Путь к успеху» зыфи-лорэм игъэцэкIэжыын. Программэм къыде-лтыгъэ IOфшIэн зимыIэхэм амалэу алэкIэлъхэр къыхэгъэщыгъэнхэм ехьылIэгъэ диагности-ческэ уплъэкIуныр.

Психологическэ IэпыIэгъу ятыгъэным ехьылIэгъэ фэло-фашIэхэр нахьыбэу зыфагъэцакIэхэрэм ащыщых сэкъатныгъэ зиIэхэр, дзэ къулыкъум къыхагъэкIыжыгъэхэр, хъапсхэм ачIэсыгъэхэр ыкIи илъэсым ехъу IOф амышIэу зысыгъэхэу джы лэжъапIэ лъы-хъухэрэр, илъэс 14-м къыщыгублагъэу 29-м нэс зыныбжхэр ыкIи кIэлэеджакохэр.

Цыфхэм IOфшIэн къафэгъотыгъэнымкIэ къэлэ ыкIи район гупчэхэм яспециалистхэм IOфшIэн зимыIэ граждaнхэм игъо афалъэгъу методикэ гъэнэфагъэм тегъэпсыкIыгъэ тес-тирование кIугъэныр ыкIи анкетэхэм IупчIэхэм джэуафхэр къатыжыгъээнхэр. Джащ фэдэу зэхашх психологическэ диагнос-тикэхэу цыфым IOфшIэн къыгъотыным пэ-рыохъу фэхъухэрэр къызыгъэнафэхэрэр. Ащ ехьыллагъэу агъэфедэх психологическэ тре-нингхэр ыкIи психологическэ коррекциехэр. Ахэм яшIуагъэкIэ IOфшIапIэ лъыхъухэ зыхъукIэ психологическэ къыныгъохэу къа-фыкъокIыхэрэм апзуджыгъэным ехьы-лэгъэ пытагъэ къахэфэнэу есэх.

Тызыхэт илъэсым пыкIыгъэ мэзибгъум къыкIоцI цыфхэм IOфшIэн къафэгъотыгъэ-нымкIэ къэлэ ыкIи район гупчэхэм япроф-консультантхэм еджэпIэ учреждениехэм яс-пециалист-психологхэр ягъусэхэу психоло-гическэ IэпыIэгъу аратыгъэ IOфшIэн зимыIэ нэбгырэ 994-м. Ахэм ащыщхэу 565-р бзыль-фыгъэх ыкIи нэбгырэ 540-р къуаджэхэм, къу-тырхэм, станицэхэм ащэпсэух. Психологи-ческэу IэпыIэгъу зыфэхъугъэхэм ащыщхэу нэбгырэ 309-м илъэс 16-м къыщыгублагъэу 29-м нэс аныбж, нэбгырэ 231-р сэкъатныгъэ зиIэхэм ащыщых.

Предприятиехэр ыкIи организациехэр зэрээфашIыжыгъэхэм ыпкъ къыкIэу IOф зышIэштыгъэхэ нэбгыри 101-м цыфхэм IOфшIэн къафэгъотыгъэнымкIэ къэралыгъо къулыкъум иорганхэм закыфагъэзагъ ыкIи лэжъапIэ зимыIэ статус ахэм аратыгъ. IOфшIапIэ къафагъотымэ ашIоигъоу учетым хэуцагъэхэм ащыщхэу нэбгырэ 255-м еж-хэм яшIоигъоныгъэ тегъэпсыкIыгъэу психо-логическэ IэпыIэгъу аратыгъ.

Экономикэ ыкIи финанс кризисым илъэхъанэ IOфшIэн зимыIэ граждaнхэм психологическэ IэпыIэгъу ятыгъэным ехьылIэгъэ IOфшIэнэу цыфхэм IOфшIэн къафэгъотыгъэнымкIэ къэ-ралыгъо къулыкъум иорганхэм зэхашэрэр ищыкIэгъэ шъыпкъ ыкIи акIуачIэ етыгъэу ар лъагъэкIуагъ.

Надежда ЛОМОВА. Цыфхэм IOфшIэн къафэгъотыгъэнымкIэ республикэ къулыкъум и ГъэлорышIапIэ профориентациемкIэ, психологическэ IэпыIэгъу ятыгъэнымкIэ ыкIи егъэджэгъэнхэмкIэ иотдел испециалист-эксперт шъхъал.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр СЭХЪУТЭ Нурбий.

БЫСЛЫМЭН

Къыхэтыутыгъагъэм
къыфэтэгъэзэжы

Гъунэ фэшлыгъэн фае

Ионыгъом и 25-м «Адыгэ макъэм» «Сыгу кьеорэр къэсэтхы» зыфиорэ тхыгъу Мэрэтыкыо Нурыет кыригъэхъагъэм седжагъ ыкIи шыгъуазэ сызыфэхъугъэ къэбары лъэшэу згъэшлэгъуагъэ. Сэ сизакъоп, Нурыет, Адыгеим ис быслымэнэу ащ еджагъэхэм кыбдырагъаштэ, уигухэкI кыбдагощы сшлэш. Ефэндэу къуаджэм кыкIи, хъадэм ифэло-фашлэхэр зэшлэозыхи, псаоу къэнэгъэ гупсэхэм гүфэбэныгъэрэ зэхашлэр афырилэу апэгъокIи, дунэе шхъалэм зызыгъэзэжыгъэ быслымэным иосыет зыгъэцкIагъэм шытхур ыджэ, ыпашхъэ тыгъэр шепсы, ипсэпагъэ икIу фэдизэу Тхъэм кыритыжы. Ефэндэу къэлэ къэхалтэм илофхэр зыгъэцкIэу зыкэбар гомылу кытлгылэсыгъэмрэ къэлэ ефэндымрэ Иофэу зыпылхэр агъэтылгыныр игъо шыпкэу сэлгытэ. Яхэуконоыгъэхэм ягъэтэрэзыжы Алахымы псынклэ къафшлын.

Сыдэгъуэу, сшлогъэшлэгъонхэу, акъыл шлагъорэ шлэныгъэ куурэ зыхэлъ тхыгъэхэу Емыж Нурбий «Адыгэ макъэм» кыригъэхъэхэрэм сяджэ, гугъэпIэ инхэр есепхы, шысэ тесэхы, ау гухэкI ыпашхъэ итхэм, къэлэ кIоцIым шылэжэрэ ефэндхэм яхэуконоыгъэхэр нафэ афшлэу, гъогу тэрэз зэраримыгъэлэгъурэр.

Сыныбжэ мыбэми, нэмыкI къуаджэ кын ИофкIэ сыклоу бэрэ кыхэкIы, ефэндым кыIORэмрэ зэрэпсэурэмрэ салтэплэ. Чылэ ефэндхэу кыныр зылэтыхэрэм зи яплолэнэп, шхъаджэ зэрэмагъуэ илофегъэцкIэ. Ау зызэгъаппшэхэкIэ, кыным ифэло-фашлэхэм языхъанкIэ, ишэн-зе-кIуакIэли, игубзыгъагъэли Пэнэжыкы-къуаекIэ тиефэндэу Хъут Къадырбэч Хъаджмос ыкIом кIэхъан сызэрихыла-гъэхэм ахэслыагъорэп. Шырыт, зафэ, жэбэ дахэ Iулъ, нэбгырэ ппчэ еколлэкIэ кыфегъоты, ныбжыкIэу хъадэм игъэтылгыны, нэмыкI Иофыгъоу кыным кышитэджыхэрэ зэшлэозыхыгъэхэр арилон гушылэ дэхабэ кыгъоты, къафэлъао, гүфэбэныгъэрэ гүлэгъушхорэ зыхэлъ цыфэу шыт. Ахэм кIахэкIыкIэ тэри шлу тэлэгъу, тэлэгъу, тегъэразэ, Алахыр разэ фэху, гъэшлэ кIыхъэ Тхъэм кырет. Джары узэрэпсэун фаер цыфхэр кыпшыгугъыгъэ зыхыкIэ.

Непэ Мэрэтыкыом кылэтыгъэ гукъа-ор тыгъуасэп кызежыагъэр, игъом къамыгъэуцугъэ Иоф ар. Кын зилэ унагъом арэушгъуэ удзекIоныр кыекIурэп. Тэрэз, цыфмэ язэшлэокI эфэдэп, ащи удеплыгъ фае. «Зыш паш шигъэ псы ешъо», алуагъ адыгэхэм. Мы Иофыр зыхэуушгъэфэжы хъушгъэп, джыри зэ тымылгъэпэжыным фэшI ащ гъунэ фэшлыгъэн фае. АщкIэ тиефэндэу шхъалэу Емыжым зыфэбгъазэмэ нахъ тэрэзэу сеплгы. Ыгу кьеорэр къэзытхыгъэм десэгъаштэ, зидаунай зыхъо-жыгъэм иаужырэ лъэлэу гъэцкIэгъэныр псаоу кызэринэкIырэ гупсэхэмкIэ пшгъэ-рылгъ шхъалэ. Дунэе хъафам а цыфыр тетыфэклэ ыгъэхъагъэм Иоф дытилэп, шылэзэ джэнэтыпчгъэр зыфылуахыгъэ быслымэнхэм ашыщынкIи хъун. Ар кы-зэрэтыгугъырэр иаужырэ гъогу дахэу дгъэклэгъэныр ары нахъ, дунэе мыл-коп.

Сигупшысэмэ хэуконоыгъэ горэ къа-хэфагъэмэ емыкIу кысфэшумышI.

ЖАКIЭМЫКIО Аскэр.

Пэнэжыкыуай.

Редакционер: мы тхыгъэхэм муфтиёу Емыж Нурбий ащыдгъэгъозагъ, тигъэ-зет иномер благъэхэм ащыщ кышыхъэ-тыутышт ащ Иофым еплгыкIэу фырилэр.

Аужырэ илъэс зэкIэлгыкIохэм бэрэ зигугъу кытшIыхэрэм ащыщ Адыгеим икIоджэ зэфэшхъафхэм мэщытхэр къазэрашхыгъэхэр, ащ быслымэнхэр, тхъэшлэшхыгъуныгъэ зилэхэр зэригъэгъу-шхохэрэр. Ау а тхъэлгъэлупIэ унэхэм якызылхын е-пхыгъэ Иофтхъабзэхэр зытекIыхэхэрэм ыуж сьда ахэм янахыбэм кыжэрэр? Цыф кIуанIэ хъугъэу ба ахэм ахэтыр?

Мы унIэр тигъэзетеджэхэм ащыщхэм къагъэ-уу, ары Адыгэ Республикэм ыкIи Пшызэ шголыр ащыпсэурэ быслымэнхэм ямуфтиёу Емыж Нурбий тэри ар зыкIеттыгъэр.

ЕМЫЖ Нурбий: «Мэщытхэр зэрэлажыэхэрэм уигъэрэзэнэу шытэп»

— Республикэм непэ мэщыт 41-рэ Алахыталэм илэпылэгъукIэ, цыфхэм яхъатыркIэ иты хъугъэ. Ар тызыгъэгъу-шхорэ лъэбэжыгъу аужырэ илъэсхэм лъэп-ктым кыдэхъугъэхэм зыкIэ ащыщ. Ау Алахыталэм ылуагъ: «О сицIыфхэр, тхъэлгъэлупIэ унэхэр жъугъэгъуцх, шъузэ-хэтэу Тхъэм шъуелгъэлуныр нахъ псап, уизакъоу нэмаз пшIыным нахъи». Уизакъоу нэмаз пшIымэ зы псапэмэ, узэ-хэтэу пшIырэр фэдэ 27-кIэ нахъ псап. Цыфхэр тхъэлгъэлупIэ унэхэм ащызэ-лукIэнхэм, гумэкIыгъоу ялэхэм ащатэгъу-шылэнхэм, джэнджэшгъуэ зэфэхъужыны-хэм, зэушгыныжыныхэм апае мэщытхэр тшIынхэу Алахыталэм унашго кыт-фешы. Ау ащ голъэу етлани кIело: «Тхъэ-лгъэлупIэ унэр шъушIыным ыпкIэ Тхъэм елгъэлупIэ жъугъэхъабырх». Мыжым мыжор теплхъэмэ, тхъэлгъэлупIэ унэр къэхъушгъ, ау непэ а мэщытхэр джэуфшIкIэ кыбгъэгъуцоу, кызылгъуцхэу, цыгъо-шъо-е тIысыпIэу шытгышт нэмылэмэ, ащ ишIын мылгоу пэлухъэрэр динлэжхэм яегъэ-джэн е нэмыкI Иофэу быслымэн диным шлуагъэ кыфэзыхышгъым фэбгъакомэ нахъ псап.

Ары, непэ «Адыгэ Республикэм ит мэщытхэм азыныкIом Иоф ашIэрэп» сIоми сыхэукошгътэп. Арэушгъуэ зыкIас-IORэр ахэм, мэщытхэм, ащыщыбэм е бзылгыгъэ зауэ макIо, е хъулыфгыгъэ зытIушгъ якIуалIэ. Ари бэрэскшхо мафэ-мэ, дин мэфэкл мафэмэ ары. Ахэм анэмыкIырэ мафэхэм тимэщытхэм яна-

хыбэм япчэхэр егъэтыгъэх. Мэщытхэм азыныкIо зэрэмылажыэрэмкIэ сэ мысэу слыгъэхэрэр кIоджэ ефэндхэр, быслы-мэнхэм япащэу дин шапхъэхэр ахэм алгызыгъэлэсын фаехэр арых. Мэщыт-хэм ахэм ащыщыбэхэр ачлахъэхэрэп, цыфхэр зыгъащхэрэп, нэмаз ащашIы-рэп, зрашIышгъыр зымышIэхэрэри ахэ-тых. Ау, ащ емылгытыгъэу, а ефэндыр чылэм ыпэ ит, хъадэр егъэтылгыжы. Ахэм афэдэ динлэжхэм Тхъэ лъапIэр афэтэгъазэ. Мы шыкIагъэхэр Диндэлэ-жъапIэм илажыэу зылохэрэми тарехышIэ. АщкIэ кIэсIон Иофыр зытетыр. Илъэс кIэс зэп, Iлоп ефэндхэр тыугъоинхэш, джынэзэ нэмаз зэрэпшIышгъыри, нэмыкI шапхъэхэри зышадгъэшлэнхэ тлэжышгъ курсхэр къафызэлутхынхэу Iлоу зы-тхъухъэкIэ, тиефэндхэр кIемыкIуалIэхэу кызыэрэхэкIыгъэр. Мыекъуапэ кIэтымы-шхэу джы районхэм ахэр ащызэхэтшэн-хэ тыгу хэлъ.

«Сихъэ хъашхъурэлу хъугъэ Iлоу уеомэ, чылэр кIеош» зэралоу, мыр сэ кыстыемыфаломи, тиефэндхэр кIэушын-хэм пае къасIомэ сшлоигъу: тиефэнды-бэмэ дин шапхъэхэр аукъох, ахэр агъэ-пытэнхэм, цыфхэм ахалхъанхэм ычIышIэкIэ. Быслымэнхэм апэ ит ефэн-дыр зэрэзекIорэр цыфхэм алгъэгъуба? Цыфхэр бгъэпIлэнхэ плэкIышгъ, ау Алахыталэр пфэгъэпIлэштэп.

— Ары шхъае, Нурбий, а кIо-джэсэдэс дэдэхэр арыхэба ефэндыр зы-гъэнафэхэрэр, хъыздыхэрэр? Шгорэн ныла ахэм ацIэ кIэзылорэр?

— Ары, ау тэ зы шэн тхэлъ: дахэу гушылэрэр ары нахыбэр дэзыхыхырэр нахъ, дахэу зипшгъэрылхэр зыгъэцэ-кIэнхэ зылэкIышгъыр арэп. Етлани непэ къуаджэхэм ефэндэу адэхэм янахыбэр ыпкIэ хэмылгъэу (хъадэр зыгъэты-лгыжыкIэ унагъом ащ фильгъурэр арэп) зэрэлажыэрэри кыдэлгытыгъэн фае. Ола-хъэ чылэм иефэндэу хэтэдзырэм сомэ мин 20 лэжыапкIэ фэдгъэуцугъэу, маши-ни еттышгъуэ сIогъагъэмэ, чылэ пэпчэ нэбгыри 100-м нахъ мымакIэу ащ фэе-ным. Ау непэ ефэндэу ИофшIэным макIэ ебгъэнэцIын плэкIырэр. Ары пакIошгъ, къуаджэхэр тилэх ефэндэу шыкIыгъын шы-тымыгъоту, чылэ гъунэгъу кырашызэ яхъадэхэр арагъэгъэтылгыжыгъэу.

Мы Иофхэм зэкIэми угъушпысэн, шап-хъэ ахэплхъан фае. Хъадэр бгъэты-лгыжыным ахышэу кыкIэклорэ закъор арэп Иофыр зыфэгъэхыгъэр, гъунэ зи-мылэ мылгоу, псапэу ащ пылгыр зэб-гъэпшэн шыIэп. Диным хэшIыкI фырилэмэ, ар кыгурэIомэ, цыфыр ащ Iууцощт, ау сыдми ИофшIэн горэ илэным пае ащ фэдэ IэнатIэм Iууцорэм ар фэгъэцэкIлэштэп. Мыхэр зэкIэ — тимэ-шыты, тикъэхалы, тидин фэло-фашIэ-хэри — зэпхыгъэх.

ЗэкIэми кIэтэшIэжы 1991-рэ илъэсым апэрэ дин зэфэсыр Адэ-мые зэрэшылагъэр. Ащ ыпэкIэ диным тырыгушыIэни, дин Иофхэм тапылгыны амали тилагъэп. Тэ кы-тэлгытыгъэмэ, Темыр Кавказым ит нэмыкI республикэхэр мы лъэ-ныкIомкIэ нахъ баих. Апшгъэрэ дин еджаплэхэр ялэх, ягурыт еджаплэ-хэм диныр ащызэрагъашIэ. Тэ непэ ахэм джыри танэсыгъэп. Еджа-плэхэм тэ Къураным ащедгъэ-дженхэу арэп тызыфаер, УФ-м и Президент плуныгъэ-гъэсэнэгъэм зыкIэгъэлэгъыгъэн фаеу зэри-луагъэм тэри тилахышIу хэт-шIыхъанэу, кIэным, аркъым тикIалэхэр кыаптышынхэу ары.

ИкIэухым джыри кыкIэгъэгъэ-тхын: мэщытхэм Иоф зэрэпшIэрэм непэ уигъэрэзэнэу шытэп, сыда Iломэ еджагъэу, дин шлэныгъэ зилэу тилэр мэкIэ дэд, нэбгырэ зытфых нылэп. А тIэклур сыдэ-ушгъуэ тиадыгъэ къуаджэхэм афэб-гошшгъ? Ары тигъунэгъу рес-публикэхэу мы лъэныкIомкIэ гумэкIыгъо зимылэхэм бэрэ сызыкIахъуапсэрэр.

— Адэ сыд хэкIыпIа о плэгъ-гъурэр?

— Непэ тимэщытхэм Иофыр зэрэпшIэмыкIырэм хэкIыпIэ кыфэдгъотыным тэри тыпыл. Тхъэм ыломэ, Налшык дэт универ-ситетым курсхэр кышыхъэ-лутхынхэм иамал тилэным тилэгъ-гъышгъ, къуаджэхэм ащылэ-жэшт Iимамхэм ягъэхъабырынкIэ ар амалышIу хъушгъ. Алахымы тигъогупэ зэрипхынэу, тимэщыт-хэр ушгъэгъэнхэу, мамыр псэукIэ кытитынуу сэлгъу.

ЖАКIЭМЫКIО Аминэт.

ШЭКИОГЪУМ (НОЯБРЭМ) ИНЭМАЗШЫГЪО УАХЪТЭХЭР

	Мафэ-хэр	1430-рз илъэс	2009-рз илъэс	Сэбахъ нэмаз	Тыгъэр кызыкIо-кIырэр	Щэджэ-гъо нэмаз	Ечэнд нэмаз	Ахъ-шам нэмаз	Джац нэмаз
ЗУЛЪ-КЫЛДА	Тхъ.	13	1	5:34	7:03	12:29	14:47	17:10	18:35
	Бл.	14	2	5:35	7:04	12:29	14:46	17:09	18:34
	Гъуб.	15	3	5:36	7:05	12:29	14:45	17:08	18:33
	Бэр.	16	4	5:37	7:06	12:29	14:44	17:07	18:32
	Мэф.	17	5	5:38	7:07	12:29	14:43	17:05	18:31
	Бэр.	18	6	5:39	7:08	12:29	14:42	17:04	18:30
	Шэмб.	19	7	5:40	7:09	12:28	14:41	17:03	18:29
	Тхъ.	20	8	5:41	7:10	12:28	14:40	17:01	18:28
	Бл.	21	9	5:42	7:11	12:28	14:39	17:00	18:27
	Гъуб.	22	10	5:43	7:12	12:28	14:38	16:58	18:26
	Бэр.	23	11	5:44	7:13	12:28	14:37	16:57	18:25
	Мэф.	24	12	5:45	7:14	12:28	14:36	16:56	18:24
ЗУЛЪ-ХИДЖА	Бэр.	25	13	5:46	7:15	12:28	14:35	16:55	18:23
	Шэмб.	26	14	5:47	7:16	12:27	14:34	16:54	18:22
	Тхъ.	27	15	5:48	7:17	12:27	14:33	16:53	18:21
	Бл.	28	16	5:49	7:18	12:27	14:32	16:52	18:20
	Гъуб.	29	17	5:50	7:20	12:27	14:31	16:51	18:19
	Бэр.	1	18	5:51	7:21	13:27	14:30	16:50	18:18
	Мэф.	2	19	5:52	7:22	12:27	14:29	16:49	18:17
	Бэр.	3	20	5:53	7:24	12:27	14:28	16:47	18:16
	Шэмб.	4	21	5:54	7:25	12:26	14:27	16:46	18:16
	Тхъ.	5	22	5:55	7:26	12:26	14:27	16:45	18:15
	Бл.	6	23	5:56	7:28	12:26	14:27	16:44	18:15
	Гъуб.	7	24	5:57	7:29	12:26	14:26	16:44	18:14
	Бэр.	8	25	5:58	7:30	12:26	14:26	16:43	18:14
	Мэф.	9	26	5:59	7:31	12:26	14:26	16:43	18:13
	Бэр.	10	27	6:00	7:33	12:26	14:25	16:42	18:13
	Шэмб.	11	28	6:01	7:34	12:25	14:25	16:42	18:12
	Тхъ.	12	29	6:02	7:35	12:25	14:25	16:41	18:12
	Бл.	13	30	6:03	7:36	12:25	14:24	16:41	18:11

Шъуналэ тешгъудз: пэшIорыгъэшгъэу кызыралгытэрэмкIэ, Къурмэныр шэкиогъум и 27-м тэфэ.

ЦУЕКЪО ЮНЫС

НЭПС СТЫРЭУ БГЪЭГУМ УДЭЛЪЫН

Роман

(КъызкълъыкIорэр
чъэпыогъум и 24-м
къыдэкIыгъэ номерым ит).

Физикэм икIэлэегъаджэ сталинист пхъэшэжыгъ, щэлэфэкIэ ыпашхъэ вождышхом ущытыригъэгущыиэщтыгъэп мыхъункIэ. Бэрэ синэрылэгъугъэ зэгорэм адыгэ писателъмэ ащыщ горэм тхылгъэу къыдигъэкIыгъэм еджэ зэхъум, Сталиным къыриуалIэхэрэр ыгукIэ фэмьштэу Испан зэрэлүшкIащкIэщтыгъэр. «МэзыкIом гъогызэ аштрамыр ешхы», — алуагъ, Испани IушкIащкIэм кIырыузэ, сыдми тхылгъым нервыбэ тыригъэкIодагъ. «Мыдэ къедэолъ, Джульетт, мы силIы гоузыр Иосиф Виссарионовичым зэрэклэнэкIэрэр...» Беллэ сэщ нахы нахыжыгъ. Яджэ сызыхъэкIэ, чIыплэ-чIыплэу тхылгъым къыхихызэ, ишыпккъэу къысфеджэщтыгъэ писателым «икхуэ-кыонгъэмэ» сачигъэгъуазэу ылозэ. Шъхъаджи ежэ иеплтыкIэ иI слоти, сэри сыгукIэ сыщхыщтыгъэ. Шыпккъэ, тхылтыр тхылъ къызэрэкIуагъэп, бэшлагъэ сэри ащ сызеджэгъагъэр. Тэрэз, темэн аштрамым фэдэкъабз. Перестройкэм ыпэкIэ ащ фэдэ историческэ роман адыгэ писателы ытхыгъэу сегдагъэу къэсшIэжырэп... Шыпккъэ, Сталиныр клэнэклалъэ ышIызэ, къызыщыбырэ чIыплабэмэ тхылгъым уащы-локIэ... Уахътэр, ичхур, джары зытетыгъэр.

Нэужыпкъэм Испанэ зыпыгубжыкIызэ тхъэрыIо фэдэу къыпиупкIыни бгъодэкIыжыщтыгъагъэ:

— А Иосиф Виссарионовичыр, уемынэгуй, ежэ илэхъаным Пегъымбарым ычIыплэ итыгъ. Ащ фэдэлI хэгъэгущом ащыгъум ищыкIэгъагъэр. ЗанкIэу къыослон, непи тэ тищыклагъэр ащ фэдэ в о ж д Ы!.. «Уанэм лIы имысымэ, пхъэ тIаркыу», — ало адыгэмэ сыдигъокIи.

МокIэ-мыкIэ зегъэгъэгъушъ Хъымсадэ пIэм хэлъ. Чыер, шыпккъэмэ, нэшъоупIыцIэ къыдешIэ, зыкыIэкIыгъагъэр: «сыдэу чэщыр кIыхъэшхуа», — зэреложы бзылфыгъэ уцуагъэм чэщ къэмыхъугъэ рапшIэу. Шъхъэм бырсыр мышъо-мылхэр къыщызэрэгъуоикыгъэгъэхуэ изыбзэлэки, мышъо-мылхы пIонхуэи щытэп, хирургие отделениеу зыфэгъэгъагъэм иIэр ары, имыIэр ары. ЗэрыIэзэн уцхэр, зэрыIэзэн Iэмэ-псымэхэр... ЗэкIэри зэфэдэп, сымаджэхэри нахъ тесые хъугъэх. «Мыр къэшгъушф, мыдрэр къызэжыгъэгъот» япIон уфитыжэп, зэкIэм зыкыагъэушырэцы: «тыдэ къитэбгъэхышта!» ЯмыIоми сымэджэщым къыфатлупщырэр мэкIэ дэд, пстэуми афикьуна, икIурэп. Джахэр Хъымсадэ ышъхъэкуцI къысщечэрэгъокIых джыдэдэм жьогъо клэ-кIыхъэх пIонэу. ЗымышIэрэм епIуагъэки ышIошъ хъуштэп. Тхъэр зуагъэр Мэзбэч, врач шъхъалэр ары. Хъымсадэ изакъу Мэзбэч ятэ ыцIэ пызы-мыгъэхъожырэп, нысэмэ «пщым» ыцIэ къалоу хабзэп. Арышъ, ешIэжышъ, планёркэ

къэс, «Мэзбэч, Тхъэм укыи-гъэшIыгъэмэ мыр къытфэ-щф, модрэр къытфалых», — ыжэ клэрихырэп пщыкIом. Адрэм зэрилэкI тIэкIу — «Хъым-сад Туркубиевна, къызэрэт-щэфын ахышъ тилэп, къытатырэп джыри, къытамытырэп къатесэбгъэхышта?! — губж тIэкIу ышIырэм фэдэ врач шъхъалэм, етIани къызэкIоцIэ-кIыжы. — КIо хъун, амал илахэмэ ащи зыгорэ етIэсын. УмыгумэкI». Бэрэ зырикъу-хъэрэ нэуж врач шъхъалэм гугъапIэ къети фэд. Тури Iофышхо хэт.

Унэу зэрылгыр кIым-сымышху. Загъорэ Беллэ иунэ щхы макъэр къыщыдэуае. НэбгыритIумэ язакон фæе. Гу мыгъоми зилэтырэп, джащ тет, Испан зиухыгъэм, бисмиллахъ ылуи къыщыкIидзэгъшъ, ехыщырыгъоу гудэчъэ заны ыгъотыжырэп. Тидэгущэми къикIына, Испан зыфэлүшкIащкIэу, кIышъо тэлауу зыщыштэщтыгъэм хэгъэгур марышъ джы хэфагъ, хэфэгъэ къодыеп, етхъалэшъ хэт...
* * *

Хъарамыгъэ тIэкIу дишхыным Инвер фэкъаигъэ хъугъэ: гъусэ ымышIэу пчыхъэрэ изакъоу Беллэ дэжэ къехъэшъ, бзакон пIонэу, пшъаштэм Iуплхыхъэу щэсы. НэбгыритIури зезэщкIэ е къэхъугъэхъужыгъэ чылэ къэбар горэ, е непэ школым къысщечхуIэгъэ хъугъэ-шлагъэ горэ, мыгъэшIэгъонышхо нахъ мышIэми, Инвер къызэхилъэшъошъ. Хъалэмэтыр пшъаштэми пстэури «зэрэшIохъэлэмэт» дэдэр ары! Джауштэу зэ хэгъозжыкхъэшъ, ежымэ аэфшъхъаф мы чэщыпэ пчыхъэ ныбжыкIэшхом чIышъхъэм темытэу къащэхъу, зы IэшIу клэщыгъошхо горэм етIанэ зыдирехъыжэх. НэбгыритIур быбыхэмэ быбыхэзэ, ошIэ-дэмышIэу зыгорэ пчъэм мэкIэ-мэкIэжыгеу, тыгъугъэкIэ пIонэу, кытеошъ. Джауап-къэджауапыжыи ежэжыштэп, щхыпIыгъэ кытеуагъэр ащ лыпытэу къипкIэшт унэм. Хэт Iори а къипкIэрэр? Инверы иныбджэгъужымэ ащыщба!

БОР НИК ишгъэ пIугъэмэ ащыщ: е Хъис, е Къэрэукоу Къазджэрий, е ... Хъау, ар Пчэнбэхъур арын ылэкIыштэп, сыда пIомэ мыщ фэдэ пчыхъапэхэм зэкIэмэ ауж къыкIыжыу, хъау, унэм кыхъэу Китайцэм, Мэджыдэ, ишэ-ныжъ. Ренэуи зеухыжы: моу сотовымкIэ (Китайцэр арыгъэ пстэуми апэу «тхъакIумэм Iуакорэм» фэдэр зылыгъ хъугъагъэр!) «зыгорэ» къысфитеуагъэти «чIыплэ горэм» моу сычэгъагъ: сыкынгэгужъуагъ! Зыкымыгъэлэгъуахъуи пчыхъэхэр кыхъэкIых.

Арэуштэу пчъэм къызэрэтеохэрэр Беллэ ыгу рихырэп, къызыхыгъыщэрп нахъ лъэшэу шлоигъуадж. ЛъэхъупщыкIори мэлүшкIэшкIэ зэпыгъ: — Арэп, слонэп слугагъэ шъхъае, пчъэм шгъукъыз-

кIытеорэр, сыдышбюкIэ шгъукъытэплъыра?!

— Шъэф горэм шгъурэгущыIэмэ тэлэшъ ары!

— Сыда шгъэфу тызэрыжыгъэгущыиэщтыр джы нэсыфэкIэ тызэрыгушыагъэм нэфэшъхъафэу?!

Беллэ рилоштыр рилогъах, Белли кылоштыр кылогъах. Мыдэ зэхигъэхъоным пае ищыкIэгъэ цифрэхэр зыдалъхъэгъэхэ лъытэкIо машинэм нэбгыритIур фэдэкъабз, яшIулэгъу иинэгъэ-ипытагъэ кызыщылэгъошъ мафэм ашIуабэ дашIэзэ ежэнхъу ары къафэнэжыгъэр джы! «Псэ-лхыхъоным» джы тIуми къафэпсынкIэшт, хъау, марышъ Iофхэр нахъ псынклагъоу къафэхъух, хъау, къафэхъугъахэ нахъ ащ! СыдкIэ пIотэн: псэ IэшIу цыкIуитIур къэзэрэгъотыгъахэх: улъыхъон-укъэ-лхыхъожыныр ищыкIэгъэжэп. ГушыIэ къодыем изакъоп, Iэуж алуи Iэпшъэ сыхъатхэмкIи языкыныгъэ-зэзэгъыныгъэ зэрапхыгъах. Шалгъэри джырэп зызэфашыгъэр. Марышъ, бэдэди тешIэжыштэп.

ЛъэхъанышIоп мы къызэпачырэр. Лъэшэу лъэхъан мыгъу демократхэм коммунистхэм ягуаоху алозэ, кырагъэчъыгъэу мы непэ зезыдзжыкхъэрэр. УикIасэм къыфэпIотэн икIун хъугъэ-шлагъэ мафэ къэс къызэкIэлъэкIо, ары, пIотэжыныи икIушът, къелыжышът ыкIи. Нахыбэр къэбар гомылу нахъ, кыIотэн икIун ымышIэу щытэп ЛъэхъупщыкIоми: ахыгъ, аулыгъ, Матфей, якъоджэгъу лъыжым, шъхъэзэкIо лыжы IэпIэшхом, чэм лъфэнышхоу зыщыгъыштыгъэр мы пчэдыжы зыдетлупшым, чIыр зэгози дэфагъ, ыгъотыжыгъэп, рекитер-къэрекитерыжъ, смотращ-къэсмотращжъ, «новэ адыгейцэмэ» яшыгъэхъушIа-кIэхэр ... МакIэп. Белли сымэджэщым къыщылэгъу-къыщызэхихырэри ащ нахъ тхъакIумэгъашIохэп, ау нахъ оры-сэр фэдэх, тобэ! Беллэ щхызэ мары мы пчыхъэ ыгу къэкIыжыгъэр:

— БОР НИК ыгу гъоних иIэу кыхагъэщыгъ... Зэхэп-хыгъа о ар, ЛъэхъупщыкIор? — Пчыхъэрэ нахыбэмкIэ Беллэ ипсэлхыхъо ылэкъуацIэкIэ къеджэ.

— Ащ фэдэ хъун ылэкIына! — ышIошъ хъугъэп ЛъэхъупщыкIом.

— Ар бэшIагъэба! СшIэрэп, тигъэшIагъэмэ усэгъэщIэжы, — мыщ дэжым пшъашгъэр Инвер IэшIоу, IэшIоу кы-луплэжыгъ. — Институтыр къэсыухыгъэу, ординатурэм сыщыIэзэ, хирург лы пхъэшэжэ горэм кытфилотэгъагъ: гъонэ джэдэжыкхъунай ылуагъ... — Дэгъужэу шгъукыгъэп-цIагъ...

— Медицине наукаэхэмкIэ доктэр... Академик!.. Тыкыи-гъэпшIагъ?! — Ишыпккъэ тIатI джы ЛъэхъупщыкIом:

— Гъонэ джэдэжыкхыры зыгу иIэр президентэу зыкIыхытагъэдзыгъэр адэ?..

— Джар дэдэр ылуи, тэри клалэу кытхэсмэ ащыщ еупчIыгъагъ... Ащыгъум гъуанэхэр имыагъэху ары лым кызэрриуагъэр...

— АнекдотыIо хъун ар, Беллэ, — икIэрыкIэу ышIошъ хъурэп Инвер.

— Анекдотына! Мары ар кызэррилоагъэр: пчэдыжым, нэфылъэ кызэкIэчыгъомэ адэжэ, операциер рагъэжыагъ. ЕЛЫЦИНЫР курэжые цы-кIум телъэу кычIащи, столым тырагъэгъолъхъагъ. Джыри шIункIышху, кIышъо-цыр къегъэтэджы. Мыщ фэдэ уахътэр арэу ало хъапсыдэхуэ укI зытыралъхъагъэхэр сыдигъокIи зыпалъэхэрэр! ГъэшIэгъонэу зтефагъэхэба?!

Президентыр къэзыгъэгъу-нэрэ клалэхэр, ишъхъэгъус, президентым иадминистрацияе ипаш алоху, зыбгъумкIэ, апч пышIыкI кIыбымкIэ, загъэзагъэу щытых. Ахэм абгъукIэ, телекамерэхэр зылыгъэм альэкI къагъанэрэп, операциер зэрэкIорэр зал хъурэшхом чIэсмэ къафагъэ-лгъагъо. Мо залым врачхэр, ученэ инхэр къыщызэрэгъу-игъэх. ХыкIыбым щыIэми къалъэгъу. Сымаджэр зэрау-плэрэм Америкэм ипрезиденти гъунэ кылыефы.

— Е къэложэ джы!..

— Къэложымы ары, еложымы ары. Ушхугъэу марышъ джы тырагъэгъолъхъагъ столэу зыпашауIэщтым, хэчые-ным фэшI уцыри халъхъэгъах, ылушIлэхэр къызэтэзыжыгъэхуэ, гъонлэгъэхуэ ерагъэу егъэсысыхэ къодый. НэпIэ гъожыкхэр макIэу мэкIэзэзых, ылэ одыхэр шашыф чIэгъым тIэкIу-тIэкIуэ кычIлэпшыгъэх, шхъонтIэ-чIыпIлашхохуэ лъынтфэхэр IэкIышъомэ къатеццых.

Шашыфыр джы кытыра-хыгъ, пIлэнабзэу кычIэщыгъ — оды дэд, кIышъор зэлъа-гъэ, ныбэр игъожыгъ, лъэгонджэ уфэлIэ къупшъхъэхэр ин дэдэхуэ кыххэццых, ыбгъэгу ыкIи ышэхэ зэрэ-лыгъэхэр мыкIыр шлагъоу цы сырыфым зэлъыбгъагъэх.

Иодым бзыуцыфыр хегъаошъ, хирургым сымаджэм ыбгъэкIэ ришэхызэ, щэфэ, лъэуж гъожыкIэзэр фэшIы, нэужкIэ шъэжыемкIэ зыщызэгъуабыкIыштым дэжэ, ыкопкыкIи ары, лъынтфэр кызышыхахыштым дэжэ.

ГъэретышIоу ЛъэхъупщыкIор мэтхытхы:

— Умыштэу мы къэпIорэ зауэр! УкIарытыгъа сэлэ?..

— Ущыштэнэу сыд хэлъ! Къэлэ моргым практикэр Iаджыри шытагъэкIугъ. Хъуштым къедэлэу джы. Тыжынышъоу зезыгъэшIырэ шланг шъэбэ уфэ-ушIлэр ыжэ далъхы, чым рагъэгъэхыгъ, нахъ куоу тхъабылмэ алъы-нагъэлэсэу, ащ лъыпыдзагъэу кIышъыдыбжым ехыщыр машинэм тхъабылмэ ачIыплэ Iоф ышIэу ригъэжыагъ.

ЧыIэр къегоуагъ пIонэу, мэкъаеу джы нэсфэ жыы къэ-

зыщэщтыгъэр марышъ нахъ кызэкIэкIыжыгъ; кIымэфэгущыргъукIым зэгуйтхырэ чыгъэу, мэкъэ лъэшыр кыпыхъы-кIыгъ; ябгъэу, моу бгъэжэ кIый макъэ зыригъэшIэу, кыххэлъэ-шыкIыгъ. Джары ащ ымакъэ арыми ишIыкIэщтыгъэр — мы тапэкIэ танкышъхъэм тетэу псалъэ кышIы зэхукIэ, е трибунэм зыкышъхъэщыиэтыкIызэ, машIор кыIуыкIэу, цIыфмэ къадэгущыIоныр зыригъажыкIэ, джы а пстэури машинэу хагъэу-цуагъэм щыш шыпккъэу хъугъэ.

Шъэжые пIуакIэмкIэ бгъэ-гум хуIупкIаплэр рагъэгъагъ. Осэпс шIуцIэгъо пIыжыыш пIонэу, лъыр мыбэдэдэу шъэ-жыыцэм кылуишIыхъагъ. Темэн бзыупэ къэгъэщыгъ пIонэу, лъыр тезылыпыкIырэм, лым изылулэгъо макъэ кыгъэгъулъгъ.

Гур зыдэщылтым нэсынхэм фэшI, лъынтфэхэр ауплэх, кIышъол зэлыбыкIыгъэр шэп-лышъо-кIыфыбз, шэу телыыр пIыргу-сыргу закI. Лъынтфэ зэпыупкIыгъэмэ лъэу кыарыуст-хъукIырэм хирургхэр лъэшэу егъоохъух. Коагулятор аппарата-тымкIэ (о уфизик, пшIэнкIи мэхуэ, лъынтфэхэр рызэпагъа-жэх) зэрэпхырагъэжырэми ишIуагъэ къакIорэп. Электроза-рядхэр зэтэчых, мэчачэх, Iугъо макIэр къашъхъэрехы, кIышъол стырымэри ары...

— Олахъэ, хэшIыкI сэ ащ фысымы!..

— Сыдми бгъэлыбэм нэзэ-рэгъэсых, цэ жъгъэй чанхэр зы-тет шгъэгъэ кIыхъэр ыкIоцIыкIэ джы къырашчыгъ. Ардэдэм хи-рургмэ ащыщ шгъагъэм кы-кIырэушъ лъэшэу къэкъудый, мыдэ пхъэр зэрэзэпахырэ бензо-пилар зэхагъанэ зыхъукIэ зэ-рашIырэм фэдэу, бгъэлыбэр ащ лыпытэу зэфэдитIоу кызэ-гуебыкIы, умышIэмэ зыщы-чыенхэрэ дзыошхом хэдэгъэ молниер кызэлъаухыгъэм ехы-щырэу. Ардэдэми мыгъушъы-жызэ къупшъхъэмэ афэхъугъэ пыхафэр хирургым къеугъо-жы.

Бгъэлыбэ зэгохыкIыгъаклэр зэлумыхъажыным фэшI, хром-кIэ пIэгъэ бэщ жъыу цы-кIумкIэ зэпагъэлы. Бэщ пакIэм пылэ винтыр агъэчэрэгъузэ бгъэгур нахъ шыуамбгъоу кы-зэлъахы, лифтыпчъэр кызэрэзэ-лукIырэм фэдэу, кызэлъуубгъу-кIыгъэм узыдаплэкIэ, икуупIэ шыпккъэм лъатэмэ-тыгурыгоу зыгорэ дэолъагъо — моу шхъонтIэ чIаплэу, пIыжыкIыбзэу, шIуцIэрыми тырихъу. Лы цIынэ пIыыр-стырымэ лъэшыр мыщ дэжымэ къэугъ...

— Тхъэм семыукIи, уеплэу ущытыгъа, ым — м ... — ЛъэхъупщыкIор нахъ лъэшэу джыри етхуэ.

— Джы перикардыр зэлабзы-кIы... — мыщ дэжым Беллэ губзыгъаеу урысыбзэм зыреты, — перикардит это — околосер-дечная сумка, серозная оболочка, покрывающая сердце и со-стоящая из двух листков — внутреннего, срощенного с сер-дечной мышцей — эпикарда зыфалорэр ары, — и наружного, отделенного от внутреннего щелевидной полостью, запол-ненной серозной жидкостью...

(Джыри кыкIэлъыкIошът).

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

Къыдзыгъэкырэр:
Адыгэ Республикэм
лъэпкъ ИофхэмкIэ,
IэкIыб къэралхэм
ащыпсэурэ тилъап-
къэгъухэм адырIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи къэбар жъу-
гъэм иамалхэмкIэ
и Комитет

**Редактор
шъхьалэр**

**ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редакциер
зыхъуагъэр:**
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжъ зы-
хырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхъаты-
гъэр:**

Урысые Федерацием
хэутын ИофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыпIэ гъэоры-
шIапI, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым къыхиу-
тыхэрэм мышъып-
къагъэу къахафэ-
хэрэмкIэ къэзыт-
хыгъэхэм пшъэдэ-
кIыжъ ахы. Къат-
хэрэмрэ гъэзет-
тым щылажъэхэ-
рэмрэ яеплъыкIэ
зэтемыфэн ылъэ-
кIышт. Гъэзет-
еджэхэм къыт-
фагъэхырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкIи къэ-
зытхыгъэхэм
аIэкIэдгъэхъа-
жыхэрэп.

Зыщыхаутирэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
5641
Индексхэр
52161
52162
Зак. 3901

Хэутыным
узыщыIэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Икъяуаджэ ицIыф гъэшIуагъ

**Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театрэ ия 72-рэ илъэс ИофшIэгъу ригъэжъагъ. Драматургэу Мурэтэ Чэпай ипъесэ техыгъэ спектаклэу «Шъузабэхэр» ащ къыщагъэлъэгъуагъ — зыгъэуцугъэр Адыгейм иар-
тист цIэрылоу Зыхъэ Заурбий.**

**Урысые Федерациемрэ Къэбэртэе-Бэлкъарымрэ язаслуженнэ артистэу, Адыгейм инароднэ артистэу, тхаклоу Мурэтэ Чэпай ыныбжъ илъэс 70-рэ зэрэхъу-
гъэр игъэкIотыгъэу зыщыхагъэунэфыкIырэ пчыхъэ-
зэхыхэмрэ Лъэпкъ театрэм иилъэсыкIэ ИофшIэгъу
къызэрзэIуихырэмрэ зэтефагъэх.**

ТхэкIо цIэрылоу МэщбэшIэ Исхъакъ юбилярэу Мурэтэ Чэпай фэгъэхыгъэ пчыхъэзэхыхэм къыщэгъушыIэ.

Спектаклэу «Шъузабэхэр» ар-
тистхэм къызагъэлыагъом ыуж
Мурэтэ Чэпай ИофшIэгъухэр,
иныбджэгъухэр, итворчествэ
зыгъэлапIэхэрэр фэгъушIуагъэх.
АР-м культурэмкIэ иминистрэу
Чэмышъо Гъазый ти Президен-
тэу ТхыакIушынэ Аслъан ыцIэ-
кIэ драматург ыкIи артист цIэ-
рылом фэгъэхыгъэ гушыIэ фа-

бэхэр къыIуагъэх, республикэм
итын анахъ лъапIэу медалэу
«Адыгейм и Щытхъузехъэ» Пре-
зидентэу ТхыакIушынэ Аслъан
къызэрэфигъэшъошагъэр къы-
Iопщыгъ.

Мурэтэ Чэпай Урысыем итха-
кIомэ я Союз зэрэхэтыр къыди-
лътгъэзэ, адыгэ лъэпкъым итхэ-
кIо цIэрылоу МэщбэшIэ Исхъакъ

юбилярым къыфэгъушIуагъ. Дра-
матургым гушыIэм кIуачIэу иIэр
зэригъэфедэрэ шIыкIэм И. Мэщ-
башIэм осэ ин ритыгъ.

Уильэпкъ, уянуэ узыпIугъэм
уафэусэным мэхъэнэ хэхыгъэ
фашIызэ Ч. Муратэм итворческэ
гъогу пчыхъэзэхыхэм къыщы-
тегушыIагъэх, шIуфэс тхыгъэу
къыфарагъэхыгъэхэм ащыщ
къеджагъ Адыгейм итеатрэхэм
яIoфшIэхэм я Союз итхъаматэу
Зыхъэ Заурбий.

Юбилярыр къызыщыхъугъэ
къуаджэу Блащэпсынэ, Кошхъэ-
блэ районым къарыкIыгъэхэри
Ч. Муратэм къыщытхъугъэх,
шIоу щылэр къыдэхъунэу фа-
Iуагъ. Ным пае ытхыгъэ пьесэм
цIыфыр зэрипIурэр ягупшысэ
къыщыхагъэщыгъ. Кошхъэблэ
районым иадминистрацияе ипа-
щэу Тхыаркъохъо Налбый райо-
ным ит къуаджэмэ яIэшъхэтет-
хэр игъусэхэу пчэгум къыхыи,
юбилярыр агъэлъэпIагъ. «Бла-
щэпсынэ ицIыф гъэшIуагъ» зы-
филорэ щытхъуцIэр къэзыушы-
хъатырэ тхылыр къыраты-
жыгъ.

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ
театрэ идиректорэу, УФ-м иза-
служеннэ артисткэу, АР-м ина-
роднэ артисткэу Зыхъэ Мэлайчэт
театрэм иIoфшIэхэр къыготхэу
пчэгум къызэрыхагъэм, псэр зы-
гъэфэбэрэ шIуфэс гушыIэу юби-
лярым къыфаIуагъэмэ пчыхъэзэ-
хыхэр къагъэбаигъ. А уахътэм
Мурэтэ Чэпай ынэхэр къэжыу-
гъэхэу, къэушынэхэуи къыхэ-
кIыгъ. Ары. Ыгу къыгъэкIы-
жыын ИофшIагъэ ащ иI.

ИпсынэкIэчъ мыгъагъоу ащ
щылэныгъэм лъэужэу къыщи-
гъанэрэм нэмыкI артистхэр зэ-
ррыкIощтхэм тицыхъэ телъ.

Мурэтэ Чэпай къыфэгъушIуа-
гъэмэ лъэшэу зэрафэразэр къа-
риIожыгъ. Тигъэзетеджэмэ
ацIэкIэ тэри Чэпай тыфэгъушIо,
щытхъоу фаIуагъэм хигъэхъонэу
Тхъэм тыфелъэIу. ИлъэсыкIэ
ИофшIэгъур езыгъэжъэгъэ Лъэпкъ
театрэм испектаклэхэм цIыфыбэ
сыдигъуи яплъынэу, Iэгу къыфы-
теоштхэм ащымыкIэнэу фэтIо.
Опсэу, Лъэпкъ театрэр!

*Сурэтхэр пчыхъэзэхыхэм
къыщытырахыгъэх.*

ИСКУССТВЭМРЭ ЛЪЭХЪАНЫМРЭ

«Адыгейм исурэтышIхэр»

**Зэфэхысыжъ гъэшIэгъонхэр озыгъэшIырэ журналэу
«Адыгейм исурэтышIхэр» джырэблагъэ Мыекъуапэ
къыщыхаутигъ. Адыгэ Республикэм культурэмкIэ и
Министерствэ ар ыгъэхъазырыгъ. Шъо зэфэшъаф-
хэмкIэ гъэкIэрэкIэгъэ журналыр Адыгейм
исурэтышIмэ я Союз зызэхашагъэр илъэс 30 зэрэхъу-
гъэм фэгъэхыгъ.**

Адыгэ Республикэм и Пре-
зидентэу ТхыакIушынэ Аслъан
сурэтышIхэм я Союз фэклорэ
шIуфэс тхыгъэмкIэ журналыр
къызэIуехы. Лъытэныгъэ зыфа-
шырэ творческэ куп зэрэхъу-
гъэр Президентым къыхигъэ-
щызэ, сурэтышIмэ я Союз игъэ-
хъагъэхэр хегъэунэфыкIых.

Живописым, графикэм, бгъэ-
федэн плъэкIырэ искусствэм,
нэмыкIхэм яхыылэгъэ сурэт-
хэм щылэныгъэм уахъэ. Фоль-
клорым, тарихым, лъэпкъ шIэ-
жым, зэкъошныгъэм, мамыр-
ныгъэм игъэпытэн, фэшъаф-
хэм сурэтхэр афэгъэхыгъэх.
АР-м исурэтышIмэ я Союз икъэ-
гъэлъэгъонхэр Москва, Санкт-
Петербург, Ростов-на-Дону, Нал-

щык, Щэрджэскъалэ, Волгоград,
Краснодар, нэмыкIхэм ащы-
кIуагъэх.

Уильэпкъ, республикэу узы-
щыпсэурэм уарыгушхон плъэ-
кIынэу сурэтышIхэм яIoфшIагъэ
хэолъагъо. IэкIыб хэгъэгумэ на-
хышIоу Адыгэ Республикэр
ащашIэным фэшI сурэтышIхэм
я Союз щылэныгъэм творческэ
зэпхыныгъэхэр шапхырешых.

АР-м исурэтышIмэ я Союз
илъэс 30-м къыкIоцI пашэу ила-
гъэхэм ясурэтхэр журналым
щыбгъотыштых. Союзым гъогоу
къыкIугъэм IупкIэу къытегушыIэ
искусствоведэу, УФ-м исурэ-
тышIхэм я Союз хэтэу Людми-
ла Гунинар.

Абрэдж Гошэфыжърэ Елена

Абакумовамрэ ясурэтхэмкIэ
къырегъажъэшъ, Союзым иIoф-
шIагъэ журналым ушегъэгъуазэ.
Виталий Баркиным, Бырсыр
Абдулахъэ, Владимир Вторен-
кэм, Гъогунэкъохэу Мухъарбий-
рэ Муратрэ, ГъукIэ Замудинэ,
Еутых Асе, Къат Теуцожъ, Къонэ
Аслъан, ЛэупэкIэ Нурбий, Ма-
накъянхэу Александр, Тигран,
Давид, Дмитрий Мельнико-
вым, МэрэтыкIо Долэт, ПэтIыо-
щэ Феликс, Тыгъужъ Мыхъамо-
дэ, Хъуажъ Рэмэзанэ, нэмыкIхэ-
ми ясурэтхэр журналым дэтых.

Адыгэ Республикэм культу-
рэмкIэ и Министерствэ иот-
дел ипашэу Шэуджэн Бэл ары
«Адыгейм исурэтышIхэм» якы-
дэгъэкIын фэгъэзэгъагъэр. Арка-
дий Киринос исурэтхэмкIи журна-
лыр агъэкIэрэкIагъ. Узыгъэгъо-
зэрэ журналыр еджапIэхэм, биб-
лиотекэхэм, сурэтышIхэм, иску-
ствэр зикIасэхэм щылэныгъэм
къыщашъхъэпэшт.

АР-м исурэтышIхэм я Союз
икъэгъэлъэгъонхэр непэ Мые-
къуапэ сыхъатыр 15-м къыщы-
зэIуахыштых.

Баскетбол

ЯтIонэрэ чыпIэм щыI

Мыекъопэ баскетбол
командэу «Динамэр» Уры-
сыем изэнэкъокъухэу ап-
шъэрэ купым щыкIорэмэ
ахэлажъэ. Тиспортсменхэм
мы илъэс ешIэгъум зэIу-
кIэгъуи 4 ялагъ, ащ щыщэу
3-р къахыгъ, зэнэкъокъум
я 2-рэ чыпIэр шаIыгъ.

Волейбол

ХъакIэмэ ахыгъ

Урысыем волейболымкIэ
изэнэкъокъухэу апэрэ ку-
пым щыкIохэрэм Мыекъо-
пэ къэралыгъо технологи-
ческэ университетым ико-
мандэ ащешIэ. Махачкала
икомандэу «Дагъыстаныр»
тиволейболистмэ тIогъого-
гъо къатекIуагъ, пчъагъэр
3:1. ЗэIуэкIэгъухэр Мыекъуа-
пэ щыкIуагъэх.

Футбол

Ростов щешIэшт

Мыекъопэ «Зэкъошны-
гъэр» непэ Ростов щыIу-
кIэшт чыпIэ командэу
СКА-м. Тифутболистмэ
илъэс ешIэгъур аухынымкIэ
зэIуэкIэгъуищ къафэнагъэр.